

الشاهد علی ذلك (که روایت ها مربوط به شبهه موضوعیه است) روایت های دیگری است:

(۱) «وَعَنْهُ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ ابْنِ سِنَانٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الرَّجُلِ يَشْتَرِي الْجَارِيَةَ، وَلَمْ تَحْضُ قَالَ يَعْتَرِلُهَا شَهْرًا إِنْ كَانَتْ قَدْ مُسَّتْ، قُلْتُ أَمْ تَأْتِي إِنْ ابْتَاعَهَا وَهِيَ طَاهِرٌ، وَ زَعَمَ صَاحِبُهَا أَنَّهُ لَمْ يَطَّأَهَا مُنْذُ طَهَّرَتْ، فَقَالَ إِنْ كَانَ عِنْدَكَ أَمِينًا فَمَسَّهَا وَقَالَ إِنْ ذَا الْأَمْرَ شَدِيدٌ، فَإِنْ كُنْتَ لَا بُدَّ فَاعِلًا فَتَحَفَّظْ لَّا تُنْزِلَ عَلَيْهَا.»^۱

(۲) مُحَمَّدٌ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَنِ رَجُلٍ تَزَوَّجَ امْرَأَةً فَقَالَتْ أَنَا حُبْلَى وَأَنَا أُخْتُكَ مِنَ الرِّضَاعَةِ وَأَنَا عَلَى غَيْرِ عِدَّةٍ قَالَ فَقَالَ إِنْ كَانَ دَخَلَ بِهَا وَوَأَقَعَهَا فَلَا يُصَدِّقُهَا، وَإِنْ كَانَ لَمْ يَدْخُلْ بِهَا وَلَمْ يُوَأَقِعْهَا فَلْيَخْتَبِرْ وَلْيَسْأَلْ إِذَا لَمْ يَكُنْ عَرَفَهَا قَبْلَ ذَلِكَ.»^۲

جمع بندی:

با توجه به آنچه آوردیم (به خصوص روایت مسعدة بن صدقه)، احتیاط در شبهه حکمیه فروج واجب نیست و ممکن است در شبهه های موضوعیه آن نیز بتوان چنین وجوبی را رد کرد. پس اصل مطابق مضمون روایت مسعدة، حلیت است.

اکنون:

حکم انواع مختلف تلقیح مصنوعی را با بررسی مسائلی که می تواند در حکم این انواع دخیل باشد پی می گیریم.

لازم است متذکر شویم که برخی از این مسائل، مستقیماً می توانند تلقیح مصنوعی را به عنوان مصداق خویش قرار دهند (مثل اینکه اگر بگوئیم هر نوع توالد از غیر مسیر عادی حرام است) و برخی دیگر لازمه حرامی را برای تلقیح مصنوعی متصور می سازند. (مثل اینکه بگوئیم لازمه تلقیح مصنوعی، نظر به عورت است)

۱. وسائل الشیعة، ج ۲۱، ص ۸۹.

۲. وسائل الشیعة، ج ۲۰، ص ۲۹۶.